

ACC. N.º M. 12754 : 1-5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Djursse Upptecknare: Arkivarie Axel Pahlman,
Härad: _____ Berättare: Västerled 39, Bromma
Socken: _____ Berättarens yrke: Arkivarie, o. a. 40 år
Uppteckningsår: 1953 Född år _____ i _____

Historier från handelsvälden. s. 1-5.

Historier från handelsvärlden.
Tillägnade Folklivsarkivet i Lund

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Solvens, betrodhet och kredit.

Stockholms enskilda bank fick en gång förfrågan från en förbindelse i USA om Stora Kopparbergs Bergslags soliditet.

Banken svarade. Vi vill inte uttala oss om bankens soliditet, men vill bara meddela att företaget började sin verksamhet innan Columbus hade upptäckt Amerika.

En lanthandlare fick en gång förfrågan om soliditeten hos en av socknens innebyggare. Lanthandlarens tvetydiga svar lydde:

Ja nog är han betrod, för här är han inte skyldig något och här får han inte handla.

På en auktion fanns en gång en man som var känd för att inte betala för sig. På auktionen bjöd han för någon sak 3:50. Aukitionsför rättaren replikerade genast: Vet inte Jon Persson att alla bud under 5 kr betalas kontant. Jon Persson: Då bju jag 8:50.

Då författaren till dessa rader blev svarslös.

Det var i Dalarna. Jag hade predikat väldeliga för kontanthandel. Som skäl därför påvisade jag att man fick betala kontant på apoteket, posten, järnvägen och systembolaget. En man reser sig upp i salen och protesterade. Nej det sista var inte rätt. Han handlade på bok i Falun och betalade kontant.

Nykterhetsnämndens ordförande som var min följeslagare vid mötet kunde tala om att han hade en tilldelning på en liter i månaden vilken regelbundet togs ut och betalades i förskott. Men motbok hade han.

Handelsresandehistorier.

Stambanan norrut byggdes. En småländsk rallare var bas där från Krylbo och uppöver men någonstans norr om Vännäs tyckte han att han gjort nog och fann att platsen behövde en affär. Han etablerade sig och fick besök av en provryttare som skulle sälja uppsättning. Som gammal rallare skulle han gynna SJ. Det blev åtskilliga vagnslaster mjöl socker m.m. vilket icke var ovanligt i Norrland. Men ju mera ordern växte ju ungerligare kände sig provresanden till mods. När han fick order på en vagnslast lågebbärsblad ansåg han frågan motiverad. Hur är det med referenserna. Vi tar en vagnslast av dem med.

Historier från handelsvärlden 2.

En handelsfirma i Gävle hade måst byta resande på Faludistriktet. Av åldersskäl. En ny hade anställts och orienterades av sin företrädare om de olika köpmännen inom distriktet.

I Falun fanns två med det vanliga namnet Johansson. Båda var goda kunder och skulle behandlas med omsorg. Men en var religiös, tillhörde en friförsamling, Den andra svor som en borstbindare. Nå karaktäristiken på kunderna upptecknades noga så det var ingen fara.

Den nye mannen gjorde sitt första besök i staden vid Kopparberget. Han skulle besöka de båda Johanssönerna. Han gick förbi ett kyrkbygge och träffade chefen.

Jag ser de där dj-a läsarna håller på att bygga ut sig i staden.

Det blev kyligt mottagande och en liten order, men dock order.

Den andre Johansson besöktes. Den nya provvryttaren vred händerna salvelsefullt och tyckte det var nöjsamt att se friförsamlingen vara så stark. Även där blev en order men även den liten. Stämningen var inte heller där hjärtlig.

Det var tid för lunch. Vid kollation av orderna blev stämningen ej heller vid lunchen animerad. Det hade skett en förväxling. Efter en lång betänketid löstes frågan. De båda Johanssönerna skulle smörjas. Nu hörde till saken att de båda stadens affärsmän-Johansson icke umgicks med varandra. Vår man ringer emellertid upp den ena av dem och bjuder på middag vilket accepterades med en viss reservation. likaså den andre. Vid middagen bekände handelsresanden kort om hur det gått till och middagen blev animerad. Orderna utökades betydligt. Middagen blev sedan en länk i det ordinarie programmet.

Båda kunderna liksom försäljaren blev nöjda.

Kooperativa historier.

Förre chefen för Kooperativa förbundet G.W. Dahl var under första världskriget rätt smått förmögen. Han hade en del sparpängar som han placerade på Börsen genom en god vän. Det gick bra för honom vilket icke alltid var fallet.

En vinterdag önskade hans hustru sig en skinnkrage och de båda vandrade Västerlånggatan fram för att köpa en. Fru Ida hade i alla sina dagar haft det smått ekonomiskt och kunde aldrig komma ur dessa vanor. Någon skinnkrage som hon ansåg sig kunna köpa hittade hon icke. Själv fann Dahl en äkta sälbisammössa som han köpte. Dagen efter förevisades den på kontoret med uppriktig stolthet. Vi beundrade den pliktmässigt men så kom Dahls slutreplik: Men då vi kom hem så gick åskan.

Historier från handelsvärlden 3.

Dahl hade tidigare varit gevärssmed i Eskilstuna blev föreståndare för Eskilstuna arbetares handelsaktiebolag innan han kom över till centralorganisationen. Han hade gott humör och tyckte om att chockera.

En lördag då butiken var full med folk kom en fru in vände sig i butiken om och tittade på en hylla över ingången. Man brukade där ha placerade en del emaljerade artiklar bland annat nattkärl. Nu bar det sig inte bättre än att dessa pödvändiga pjäser saknades på hyllan. Frun var litet brydd. Dahl kom fram och frågade vad hon ville ha men hon ville inte ut med språket.

Jag vet vad fru Andersson vill ha sade Dahl.

Det trodde hon inte. Nå Dahl gick in på lagret tog fram artikeln tog av omslagspapperet och gick ut i butiken därmed samt sade: Var det inte en sådan här?

Jo, men hur kunde Dahl veta det?

Jag tyckte frun såg ut att behöva den.

En mycket grovkorning föreståndare fanns på sin tid i det röda Norrland närmare bestämt Frånö. Han hade arbetat som rallare senare som sulfitarbetare vid fabriken i Frånö. Han hette **Blixt**.

Då jag första gången besökte honom stod han innanför disken.

Het var sommar så han hade ingen rock vilket jag inte reagerade för. Västen var oknäppt och skjortan öppen till naveln. Han var lång och kraftig och hade stor mage som hängde långt utanför disken. Jag hade just kommit in och börjat samtala då en kvinna från arbetarklassen kom in.

Hon hälsades med orden: Nå vad skall du ha då din dj-a mara?

Jag har mycket funderat över episoden innan jag blev klar på den. Sulfitarbetarna vid Frånö hade då 12 timmars dag och nattskift. Blixt hade själv varit en bläd dem och han var icke Guds bästa barn. Språket både i hans och de övriga arbetarnas hem var rått och han fann ingen anledning att gå ifrån det i butiken. Hustrurna fann sig tillrätta utan att reagera.

Utan för Sundsvall fanns en gång i en kooperativ förening en kvinnlig kund som var mycket svår att göra till lags. När hon syntes på vägen till butiken drog sig de expediter som så kunde inåt lagerrummet och gjorde sig så vitt möjligt osynliga. En gång fick föreningen en ung och pigg expedit som då han började tjänsten råkade ut för henne. Ingenting var till lags och frun var på väg ut igen då expediten med en artig bugning sade: Skall det inte vara något annat?

Frun blev chockerad men fann det roliga i repliken. De blev senare de bästa vänner.

I den s.k. Specialkonsum i Stockholm utspelades en gång en reklam historia. Affären hade ett par stora skyltfönster åt Katarinavägen. I det ena fönstret ordnades en vårutställning.

Överst i fönstret fanns en banderoll som med stora bokstäver minde om att vårrengöringens tid var kommen.

Tänk på vårrengöringen. Man hade ställt ut sopborstar och dito hinkar, dammtrasor, Dammviskor och damtrasor, dammsugare, såpa, tvål och en del kemisk-tekniska preparat.

I ena hörnet av fönstret var utstrött en hel hög toalettpapper. Skyltningen blev inte gammal men namnen vårrengöringen och toalett papperet behåller mannen som gjort skyltningen än i dag i trängre kretsar. Han är emellertid numera stor pamp i en storförening.

Det var en gång en konferens i Karlstad. Bland deltagarna var en föreståndare Sundberg. Han var en syrlig herre och oerhört slagfärdig men med svårt humör. Han är numera för sitt humörs skull utanför rörelsen.

Vid konferensen representerades KF:s styrelse av Hjalmar Degerstedt som kunde vara mycket syrlig om han ville.

Då konferensen var slut fick de båda nämnda sällskap ut och vid avskedet klappades Sundberg på axeln varvid Degerstedt mässade: Herren vare med dig Sundberg.

Sundberg blixtnavt fortsatte i samma ton:

Med dig vare ock Albin.

Beträffande förenämnde Gustav Blixt må även berättas ett annat av mina minnen.

Han var föreståndare i Byske. Jag skulle tala för mängden och det var första gången jag var på platsen. Jag började med att tala om att jag skulle giva Blixt en läxa i kristendom och Kooperation.

Byskes arbetarebefolkning lysre upp. Det var något nytt. Nå jag angav fem bibelspråk som hade direkt anknytning till Kooperation. Det första var. Kooperationen tillämpas ~~vax~~ bibelns ord att var och en skall få såsom han handlat haver evad det är gott eller ont vilket alluderade på rörelsens återbäring på köp.

Ett annat var ordet Rykte är kostligare än stor rikedom och ynnest bättre än silver och guld. Jag avsåg därmed att visa att en affärsrenomme (både privat och kooperativ) inte enbart var beroende av dess nominella ekonomiska styrka utan även berodde av det anseende den hade bland befolkningen.

Just nu kommer jag ej ihåg de ~~må~~ andra.

Lönar det sig att reklamera?

Guldsmed Jonsson hade haft ett samtal med stadens tidning om annonsering. Jonssons åsikt var att folk ej läste annonser. På den punkten var han orubblig.

Någon tid efteråt hade han suttit vid frukostkoppen och straxt ~~för~~ förut överlämnat dagstidningen åt sin hustru. Han reser sig från bordet och skulle gå ut då hustrun frågar: Hör du Jonsson vad skall du göra?

Jag skall gå till kontoret.

På vägen till kontoret möter han flera affärsvänner som då de får syn på Jonsson korsar gatan och frågar: Säg Jonsson vad ämnar du göra? Jag skall gå ned och arbeta blev det korta svaret.

Inkommen till affären finner han personalen uppställd i stram hållning och butiksföreståndaren frågar. Vad ämnar direktör Jonsson göra? Då brister Jonssons tålmod. Vad är det där för prat? Jag skall börja arbeta och det skall Ni också. Men varför frågar Ni det? Man tar fram dagstidningen och visar på en liten annons i ett hörn av tidningen. Annonsen är kort. Vad skall guldsmed Jonsson göra?

Dagen efter stod i tidningen svaret.

Guldsmed Jonsson skall hädanefter annonsera i denna tidning.

En tidningsreporter var ute på jakt efter intervjuobjekt.

I dörröppningen till en speceriaffär träffade han en spindel som där byggt sitt bo.

Säg gode spindel är det där egentligen en lämplig boplats för en spindel? Här i en speceriaffär är väl en ständig trafik och spring i dörren.

Ingen fara hr journalist. Det här är den lugnaste plats jag någonsin byggt på. Hökaren annonserar nämligen aldrig.